

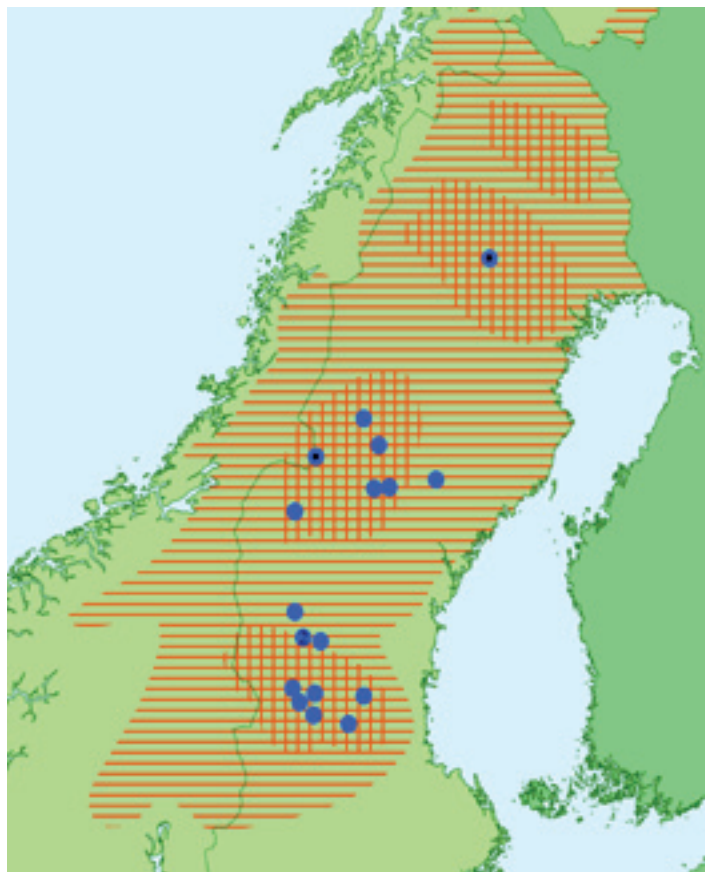
Björnattacker i Sverige 1995-2007

- en sammanställning av Rovdjurscentret De 5 Stora

ROVDJURSCENTRET
DE 5 STORA

Denna rapport är en sammanställning av de fall där människor skadats eller dödats av brunbjörn i Sverige under åren 1995-2007. Syftet med sammanställningen var att dokumentera antalet attacker, var de skett, vad som utlöste dem och ta reda på om attacker på människor blivit vanligare. Vi har funnit de drabbade personerna genom sökningar i de tre största jakttidningarna (1995-2007), en webbdatabas (Meltwater news; 2003-2007) samt genom kontakter. Genom intervjuer med de skadade har vi sedan försökt finna orsakerna till björnattackerna. Sammanställningen omfattar 18 attacker under tretton år; 2 med dödlig utgång och 16 där personerna skadats. Av de 16 som skadats har 14 telefonintervjuats. Information om de två dödsfallen är baserad på intervjuer av personal från Länsstyrelsen i Norrbotten och Statens veterinärmedicinska anstalt, och de två övriga fallen är baserad på medias rapportering.

Figur 1. Geografisk spridning av 18 björnattacker under perioden 1995-2007. Blå markering anger attacker där personen skadats, blå-svart markering anger dödsfall. Siffran anger antal personer skadade vid samma tillfälle.

Geografisk spridning

Nästan samtliga attacker har skett i områden med hög täthet av björn (kärnområden). Det två sydligaste kärnområdena som omfattar Dalarna, Härjedalen och västra Hälsingland samt Jämtland har den högsta tätheten av björn, och det är också här flest attacker inträffat. I området kring Mora och Orsa har flera attacker skett.

ten av björn, och det är också här flest attacker inträffat. I området kring Mora och Orsa har flera attacker skett.

Orsaker till björnattacker

Incidenter med brunbjörnar har historiskt sett varit få i Sverige i

År	Månad	Datum	Län	Kommun	Tidpunkt	Hund	Ras	Björn- ungar	Skadeskj.	Nära idet
1995	Nov		Jämtland			Ja		1		Ja
1995	Sept	26	Västerbotten	Dorotea	07.00 - 08.00	Nej		0	Nej	
1997	Juli	Slutet	Ångermanland	Sollefteå	Dagtid	Nej		2	Nej	Nej
1999			Dalarna	Mora						Ja
2000	Juli	Slutet	Jämtland	Strömsund	18.00-19.00	Nej		1	Nej	Nej
2000	Sept	24	Västerbotten	Dorotea	10.00-12.00	Ja	Lapphund/Älghund	1	Nej	Ja
2000	Sept	Mitten	Gävleborg	Ovanåker	10.00-11.00	Ja	Drever	0	Nej	Ja
2001	Nov	2	Dalarna	Rättvik	08.00-09.00	Ja	Gråhund	0	Nej	Ja
2002	Sept	2	Jämtland	Härjedalen	14.30	Nej		0 * ²	Ja	Nej
2004	Nov	14	Västernorrland	Ö-vik	11.00-12.00	Ja	Jämthund	0	Nej	Ja
2004	Sept	22	Dalarna	Orsa	09.00-10.00	Ja	Sib. Laika/Stövare	0	Nej	Nej
2004	Okt	17	Norrbotten	Jokkmokk		Ja		0 * ³	Nej	Ja
2005	Nov	11	Dalarna	Älvdalen	14.00-15.00	Nej		0	Nej	Ja
2005	Okt	15	Jämtland	Härjedalen	14.00	Ja	Vit älghund	2	Nej	Nej
2007	Sept	16	Dalarna	Orsa	20.00	Ja	Plotthund	0	Ja	Nej
2007	Okt	8	Jämtland	Krokom		Ja		0	Nej	Nej
2007	Okt	14	Härjedalen	Ljusdal	14.00	Ja	Jämthund	0	Nej	Ja
2007	Okt	14	Härjedalen	Ljusdal	14.00	Ja	Jämthund	0	Nej	Ja

*¹ Personen tror att det var en skenattack.

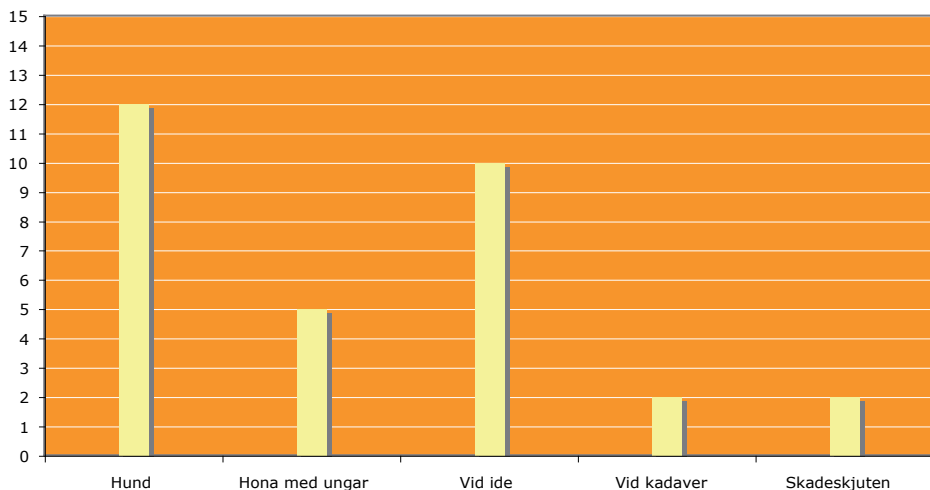
*² Inga ungar funna men mjölk hittades i björnhonans juver.

*³ Inga ungar funna men mjölk hittades i björnhonans juver.

jämförelse med andra delar av världen. Därför anses de Skandinaviska björnar fredligare än andra. Trots det inträffar ibland incidenter då människor skadas av björnar. Vad som utlöser en attack kan vara svårt att avgöra och ibland kan fler faktorer samverkat. De olika faktorer som troligtvis utlöst attackerna i dessa 18 fall är; närvaro av hund, att personen kommit nära en björnhona med ungar, björnen skadeskjutits eller överraskats vid ett ide eller kadaver. I de flesta fall har flera av faktorerna samverkat, som att till exempel en hund provocerat en björn vid idet.

Jakthundar ökar risken

I 12 av de 18 fallen har en hunds närvaro påverkat situationen. I samtliga fall har det rört sig om jakthundar. Detta troligtvis för att jakthundar rör sig i områden med björnar och i större utsträckning söker upp vilt. Trots att hundarna varit orsaken till attacken har de ofta

Figur 2. Faktorer som utlöst björnattacker i Sverige under 1995-2007.

lyckats avbryta eller förkorta attackerna genom att distrahera och bita björnen.

Björnar försvarar sig

I de fall då hundar inte utlöst attackerna har björnen varit i närheten av något den skyddat. Vissa personer har överraskat björnen vid eller i närheten av idet. I de övriga fallen har det handlat om björnhonor med ungar eller björnar som haft ett kadaver i närheten. Då en björnhona med unge/ungar attackerat har någon provoka-

tion inte alltid behövts. Honor har i dessa fall attackerat då personerna kommit tillräckligt nära ungen/ungarna.

Skadeskjutna björnar - en risk för fler än jägare

Att en skadeskjuten björn blir farlig har människan vetat sedan jaktens begynnelse. I flera av dessa fall har björnen skjutits under attacken men då inte räknats som skadeskjuten, då något annat utlöst attacken. Endast i två av fallen har just skadeskjutning varit det

Nära kadaver	Antal Aktivitet	Antal personer	Antal björnar	Kön	Björnens aktivitet	Avstånd till björnen	Sikt	Varnings-skott	Sken-attack
	Jakt	1			Låg i ide	0 m.			
Ja	Älgjakt	1	1	Hane	Åt kadaver	10 m.	<10 m.	Nej	Nej
Nej	Bärpl.	1	3	Hona	Vilade	20 m.	20 m.	Nej	Nej
	Älgjakt								
Nej	Bärpl.	1	2	Hona		20-25 m.	15-20 m.	Nej	Nej
Nej	Älgjakt	1	2	Hona		5 m.	<10 m.	Nej	Nej
Nej	Harjakt	1	1		Vilade	5-10 m.	<10 m.	Nej	Nej
Nej	Älgjakt	1	1	Hane	Låg i ide	20 m.	<10 m.	Nej	Ja *1
Nej	Älgjakt	1	1	Hona	Låg skadeskj.	5-10 m.	<10 m.	Nej	Nej
Nej	Älgjakt	1	1			5 m.	<10 m.	Ja	Nej
Nej	Björnjakt	1	1	Hona		7 - 8 m.	<10 m.	Nej	Nej
Nej	Älgjakt	1	1	Hona	Grävde ide*4				
Nej	Älgjakt	1	1		Grävde ide	8-10 m.	30 m.	Nej	Nej
Nej	Älgjakt	1	3	Hona		80-100 m.	>50 m.	Nej	Nej
Nej	Björnjakt	1	1	Hane		15 m.	15 m.	Nej	Nej
Ja*5	Ej jakt	1	1	Hane				Nej	
Nej	Älgjakt	2	1	Hane	Grävde ide	10-15 m.	10-15 m.	Nej	Nej
Nej	Älgjakt	2	1	Hane	Grävde ide	10-15 m.	10-15 m.	Nej	Nej

*4 Ett ide var påbörjat i närheten.

*5 Slaktrester fanns i närheten.

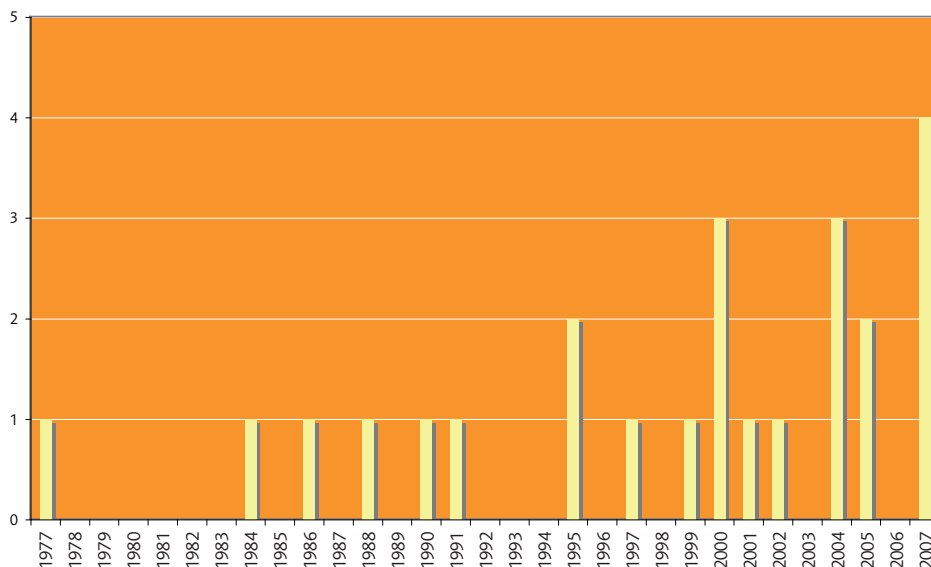
avgörande. De skadeskjutna björnarna har i vissa fall överlevt och inte påträffats efteråt. Dessa björnar utgör inte bara en risk för eftersöksjägarna utan även för andra som rör sig i markerna.

Överraskningar – inget för björnar

Att överraska en björn innebär omedelbart en ökad risk för en attack. I de flesta av fallen har personerna mött björnen på nära håll, vilket i vissa fall skapat ett överraskningsmoment (tabell 1). Gemensamt för de allra flesta fall är också dålig sikt. Attacken har skett i skogen och ofta i tät vegetation där sikten varit begränsad.

Björnattacker blir vanligare

Antalet björnattacker på människor i Sverige tenderar att bli vanligare. Anledningen är troligtvis det ökande antalet björnar vilket leder till fler möten och därmed ökad risk för attacker. Figur 3 visar antalet attacker under perioden 1977-2007. Figuren inkluderar även resultat från en tidigare sammanställning av björnattacker gjord av Skandinaviska björnprojektet för åren 1977-1995. Trots att björnar attackerar människor är risken att utsättas mycket liten med tanke på hur många människor som rör sig i våra marker.

Figur 3. Antal björnattacker som orsakat skada eller dödsfall på människor i Sverige under 1977-2007.

Om du möter en björn...

...som är lugn

De flesta björnmöten är vi inte medvetna om. Som regel har björnen känt lukten av dig på långt håll och lämnat platsen. Men, om vinden ligger fel känner björnen inte vittringen och kan då missa dig. Ge dig då till känna genom att säga något och gå sedan sakta därifrån, men ha koll på vad björnen gör.

...som går mot dig

Om du möter en björn som har ett ide, kadaver eller ungar i närheten kan björnen vilja få bort dig. En uppretad björn kan också göra en skenattack för att skrämja bort en fara. Oftast viker björnen av och avbryter attacken. Visa tydligt att du är en människa och baka därifrån.

...som attackerar

Distrahera björnen genom att slänga ett föremål (klädesplagg eller bärhink) framför den. Fullföljer björnen attacken bör du rulla ihop dig på marken och visa att du inte utgör något hot.

Rovdjurscentret De 5 Stora i Järvsö är ett opartiskt kunskaps- och informationscenter om de stora rovdjuren. De 5 Stora samarbetar med forskning, förvaltning och intresseorganisationer med stora rovdjur på agendan.

Rovdjurscentret De 5 Stora
Box 95
820 40 Järvsö
Tele: 0651 41170
Mail: info@de5stora.com
www.de5stora.com

